

Stenografični zapisnik

osme seje

deželnega zbora kranjskega

v Ljubljani

dné 18. novembra 1905.

Navzoči: Prvosednik: Deželni glavar Oton pl. Detela. — Vladni zastopnik: C. kr. deželni predsednik Teodor Schwarz in c. kr. okrajni glavar Viljem Haas. — Vsi članovi razun: Mihael Arko, knezoškof dr. Anton Bonaventura Jeglič, Karol Luckmann, Viljem Pfeifer in Njega ekselenca baron Jožef Schwegel. — Zapisnikar: Deželni tajnik Fran Uršič.

Dnevni red:

1. Branje zapisnika 7. deželno-zborske seje dné 17. novembra 1905.
2. Naznanila deželno-zborskega predsedstva.
3. Utemeljevanje samostalnega predloga gospoda poslanca Ivana Hribarja in tovarišev gledé oprostive po potresu poškodovanih poslopj od deželnih priklad.
4. Priloga 49. Poročilo finančnega odseka o nujnem predlogu poslancev dr. Šusteršiča, Povšeta in tovarišev o pooblastitvi deželnega odbora, da sme zagotavljati deželne prispevke za vodovodne zgradbe in uravnave rek (k prilogi 38 in 39).
5. Volitev deželnega odbornika iz kurije velikega posestva, eventualno njegovega namestnika.
6. Priloga 26. Poročilo deželnega odbora o tem, da voli deželni zbor 4 člane in 4 namestnike v pridobninsko deželno komisijo za Kranjsko, potem 8 članov in 8 namestnikov v prizivno komisijo gledé osebne dohodnine za Kranjsko.
7. Priloga 56. Poročilo deželnega odbora o prednostni zastavni pravici za vodovodno naklado stolnega mesta Ljubljane.
8. Priloga 58. Poročilo deželnega odbora o uvrstitvi okrajne ceste Metlika-Černomelj med deželne ceste z dotičnim načrtom zakona.
9. Priloga 55. Poročilo finančnega odseka o nujnem predlogu zarad zgradbe železnice Trebnje-Mokronog-St. Janž (k prilogi 43).
10. Priloga 57. Poročilo finančnega odseka o načrtu zakona za izvršitev del potrebnih ob Ljubljani in Gruberjevem kanalu za osušitev Ljubljanskega barja.

Začetek seje ob 10. uri 20 minut dopoludne.

Stenographischer Bericht

der achten Sitzung

des krainischen Landtages

in Laibach

am 18. November 1905.

Anwesende: Vorsitzender: Landeshauptmann Otto Gdler von Detela. — Regierungsvertreter: K. k. Landespräsident Theodor Schwarz und k. k. Bezirkshauptmann Wilhelm Haas. — Sämtliche Mitglieder mit Ausnahme von: Michael Arko, Fürstbischof Dr. Anton Bonaventura Jeglič, Karl Luckmann, Wilhelm Pfeifer und Seine Erzellenz Freiherr Josef Schwegel. — Schriftführer: Landschafts-Sekretär Franz Uršič.

Tagesordnung:

1. Lesung des Protokolles der 7. Landtagssitzung vom 17. November 1905.
2. Mitteilungen des Landtagspräsidiums.
3. Begründung des selbständigen Antrages des Herrn Abgeordneten Ivan Hribar und Genossen, betreffend die Befreiung der durch das Erdbeben zerstörten Gebäude von den Landesumlagen.
4. Beilage 49. Bericht des Finanzausschusses über den von den Abgeordneten Dr. Šusteršič, Povše und Genossen gestellten Dringlichkeitsantrag, betreffend die Ermächtigung des Landesauschusses, zur Abgabe der Erklärung bezüglich Zusage des Landesbeitrages zu den Wasserleitungsanlagen und Flussregulierungen (zur Beilage 38 und 39).
5. Wahl eines Landesauschussesmitgliedes aus der Kurie des Großgrundbesitzes.
6. Beilage 26. Bericht des Landesauschusses, betreffend die vom Landtage vorzunehmende Wahl von 4 Mitgliedern und 4 Stellvertretern in die Erwerbsteuer-Landeskommission für Krain, dann von 8 Mitgliedern und 8 Stellvertretern in die Personaleinkommensteuer-Berufungskommission für Krain.
7. Beilage 56. Bericht des Landesauschusses, betreffend das Vorzugspfandrecht der Wasserleitungs-Auflage für die Landeshauptstadt Laibach.
8. Beilage 58. Bericht des Landesauschusses, betreffend die Einreihung der Bezirksstraße Mötting-Tschernembl unter die Landesstraßen unter Anschluß des betreffenden Gesetzentwurfes.
9. Beilage 55. Bericht des Finanzausschusses über den Dringlichkeitsantrag, betreffend die Erbauung der Eisenbahn Treffens-Raffenfuß-Johannistal (zur Beilage 43).
10. Beilage 57. Bericht des Finanzausschusses über den Gesetzentwurf, betreffend die Durchführung der für die Entwässerung des Laibacher Moores erforderlichen Arbeiten am Laibachflusse und am Gruberischen Kanale.

Beginn der Sitzung um 10 Uhr 20 Minuten Vormittag.

Deželni glavar:

Proglašam sklepčnost visoke zbornice ter otvarjam sejo.

Prosim gospoda zapisnikarja, da prečita zapisnik zadnje seje.

1. Branje zapisnika VII. deželnozborske seje dne 17. novembra 1905.

1. Lesung des Protokollses der VII. Landtags-sitzung vom 17. November 1905.

Tajnik Uršič:

(Bere zapisnik VII. seje v slovenskem in nemškem jeziku. — Liest das Protokoll der VII. Sitzung in slovenischer und deutscher Sprache.)

Deželni glavar:

Ima kdo gospodov poslancev kako opombo k ravnomar prečitanemu zapisniku?

Gospod poslanec Pogačnik ima besedo.

Poslanec Pogačnik:

Visoki zbor! Predlagam, da se nemški zapisnik včerajšnje seje ne odobri, ampak samo slovenski.

Abgeordneter Graf Barbo:

Wie in meinen gestrigen Ausführungen protestire ich auch heute gegen den gestellten Antrag; es ist gar kein Einwand gegen die Wichtigkeit des Protokolls erhoben worden und ich erachte den Antrag für gänzlich unzulässig.

Deželni glavar:

Stavljen je bil predlog, da se odobri samo slovenski zapisnik.

Gospodje poslanci, ki so za ta predlog, izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Predlog je sprejet in torej je zapisnik v slovenskem jeziku odobren.

Gospod poslanec baron Liechtenberg ima besedo.

Abgeordneter Freiherr von Liechtenberg:

Ich erlaube mir mitzuteilen, daß der Obmannstellvertreter des Verwaltungsausschusses, Herr Dr. Ferjančič, diese seine Stelle niedergelegt hat, und es wurde an dessen Stelle Herr Dr. Tavčar zum Obmannstellvertreter gewählt.

Deželni glavar:

Prosim to na znanje vzeti.

Izročen je bil meni sledeči nujni predlog.

Prosim gospoda zapisnikarja, da ga izvoli prečitati.

Tajnik Uršič:

(bere: — liest:)

„Nujni predlog

poslancev dr. Šusteršiča in tovarišev.

Deželni zbor skleni:

1.) Zapisnik zborničnih sej v zmyslu § 12. opr. reda se ima zapisavati in čitati izključno v slovenskem jeziku.

2.) Ustavnemu odseku se naroča, da o tem predlogu poroča v 48 urah.

3.) Razdelitev odsekovega poročila o tem predlogu je opustiti.

V Ljubljani, 17. novembra 1905.

Dr. Šusteršič, Fr. Demšar, Povše, Pfeifer, Jaklič, Drobnič, dr. Krek, dr. Žitnik, Pogačnik, Mih. Arko, Fr. Košak, And. Mejač, J. Dular, dr. Schweitzer.“

Deželni glavar:

Gospod poslanec dr. Šusteršič ima besedo v utemeljevanje nujnosti.

Poslanec dr. Šusteršič:

Visoka zbornica! Po dogodkih zadnjih sej je nujnost tega predloga jako hitro utemeljena; gre se za to, gospoda moja, da nemški zapisniki iz zakonodajnega zastopa dežele, katera je po 95% slovenska dežela, enkrat za vselej izginejo. To ni, gospoda moja, noben predlog, ki bi kakorkoli se obračal zoper narodni mir v deželi (Klici na levi: — Rufe links: „Tako je!“) Tam, kjer se gre v resnici za opravičene interese nemškega naroda, kolikor ga je v resnici v naši deželi, recimo na primer za jezik, šege in navade nemških Kočevarjev, tam gospoda moja, se ne bomo nikdar dotaknili resničnih pravic in opravičenega narodnega posestnega stanja. Tukaj v tej zbornici se pa gre za nekaj čisto drugega. Nemški Kočevarji imajo tukaj enega samega zastopnika, kar je drugih takozvanih „nemških“ poslancev, pa ti niso nič drugega, kakor zastopniki 50 privilegiranih volilcev in, gospoda moja, ako mi predlagamo, da nemški zapisniki izginejo iz te zbornice, ima to ost ravno zoper zastopnike privilegirane veleposestva v tej zbornici in to osobito zaradi tega, ker se ti gospodje, opirajoč se na to, da so izvoljeni od 50 privilegiranih volilcev, upirajo opravičeni preosnovi volilnega reda.

Gospoda moja, to je eno, in drugo, kar povdarjam, je to-le:

V politiki, v kolikor se gre za boj med političnimi strankami, veljajo gotova načela, gotove maksime. Eno teh načel je: Do ut des, facio ut facias, in drugo pa je: Oko za oko, zob za zob. Kako postopajo nemške večine v drugih deželah, kjer so naši slovenski bratje v manjšini? To je treba pribiti tukaj, in kje hočemo dati pravi odgovor na to, na klofute, katere dele nemške večine v drugih deželnih zastopih, na primer na Štajarskem in Koroškem, slovenskim manjšinam, če ne tukaj v

Kranjskem deželnem zboru, kjer je, hvala Bogu, slovenska večina?

Gospoda moja, dovolite, da se sklicujem na postopanje nemške večine v štajarskem deželnem zboru in, gospoda moja, narodne razmere v štajarski deželi so čisto drugačne, kakor v naši deželi. V naši deželi je 95% Slovencev napram 5% Nemcev, na Štajarskem živi okroglo 400.000 Slovencev napram 900.000 Nemcev. In kako se godi slovenskim zastopnikom v štajarskem deželnem zboru? Tam se slovenski govori niti ne stenografirajo, gospoda moja, ampak samo nemški govori. Če bi kdo slovenski govoril, ne pride njegov govor v stenografični zapisnik (Poslanec Jaklič: — Abgeordneter Jaklič: „Čujmo!“), ali, gospoda moja, slovenski poslanci se niti drzniti ne morejo, tam govoriti slovenski, ker v tistem hipu, ko začne slovenski poslanec govoriti slovenski, nemška večina zapusti zbornico, in to, gospoda moja, potrjuje stenografični zapisnik štajarskega deželnega zbora z dne 9. maja 1899. Z dovoljenjem častitega gospoda deželnega glavarja bom kratek odstavek tega zapisnika prečital, ker je ta odstavek markanten in karakterističen za narodne razmere v Štajarskem deželnem zboru

(bere: — liest:)

„Landeshauptmann: Zur Verlesung einer an Seine Excellenz den Herrn Statthalter gerichteten Interpellation, ertheile ich dem Herrn Abgeordneten Dr. Rosina das Wort. Es wurde diese Interpellation in slovenischer Sprache eingebracht und nachdem der Herr Interpellant dieselbe verlesen haben wird, wird dieselbe von dem Herrn „Schriftführer“ in deutscher Übersetzung, welche ich von einem autorisirten Translator habe besorgen lassen, zur Verlesung gelangen. . .“ (Klici na levi: — Rufe links: „Čujmo!“).

„Abgeordneter Dr. Rosina (L. = G. Luttenberg verliest die Interpellation in slovenischer Sprache. — Lebhaftes Rufe „Oho!“ — Die deutschen Abgeordneten verlassen den Landtagsaal.“ —

Omenjam, da med tistimi, ki so najbolj leteli iz zbornice, so bili prvi ustavoverni gospodje veleposestniki v Štajarskem deželnem zboru, in priča teh dogodkov, slovenski poslanec iz štajarskega deželnega zbora, mi je pravil, da na čelu vseh je bil kot prvi, ki je bežal, ekselencia grof Stürgkh. Dirjal je tako, da bi bil na potu kmalu pohodil dva majhna nemška nacionalca (Živahna veselost na levi. — Lebhaftes Heiterkeit links.) In naprej se glasi v zapisniku

(bere: — liest:)

„Landeshauptmann: Die Interpellation, welche vom Herrn Abgeordneten Dr. Rosina soeben verlesen worden ist, lautet in deutscher Übersetzung:

Schriftführer Dehne (liest): . . .“ in zapisnikar prebere potem nemško prestavo in v zapisnik pride potem samo nemški prevod. Priča teh dogodkov mi je še pravil, da tisti „Lebhaftes Rufe „Oho!““, so bili tako huronsko vpitje, da se nobena beseda ni razumela, dokler niso ti gospodje bili iz dvorane zunaj.

Torej slovenska beseda je v štajarskem deželnem zboru popolnoma izključena in prepovedana,

stenografični zapisniki se vodijo le v nemškem jeziku, slovenski govori se ne stenografirajo, slovenske interpelacije niti ne pridejo v zapisnik, nadalje jezik uradnega zapisnika je samo po sebi umevno samonemški in gorje Slovincem, če bi zahtevali, da se uradni zapisniki deželnega zbora morajo sestaviti tudi v slovenskem jeziku.

Gospoda moja, jaz nečem, da se tukaj trati čas, gre se za to, da, kar je zbornica po svoji večini pri posameznih zapisnikih že opetovano odredila, da se to enkrat za vselej uredi, da to enkrat za vselej obvelja, da bodo uradni zapisniki deželnega zbora kranjskega, edine kronovine, ki ima pretežno slovensko večino izključno slovenski. Izjavljam pa, da v tistem hipu, ko bodo Nemci v drugih deželah, v štajarskem in koroškem deželnem zboru pričeli drugače postopati, bom jaz prvi, ki bom zahteval v tej zbornici prenareditev tega sklepa.

Predlagam, da visoka zbornica glasuje za nujnost mojega predloga. (Zivahno odobravanje in ploskanje na levi in na galeriji. — Lebhafter Beifall und Händeklatschen links und auf der Galerie.)

Deželni glavar:

Zeli kdo besede glede nujnosti?

Gospod poslanec grof Barbo ima besedo.

Abgeordneter Graf Barbo:

Der unmittelbare Herr Vorredner hat in der Begründung der Dringlichkeit seines Antrages auf andere Länder hingewiesen, auf Steiermark und Kärnten.

Nun meine Herren, ich sage ganz offen, ich für meine Person bin niemals dafür, daß eine Nationalität, welche in der Minorität ist, irgendwie unterdrückt werde; allein die Verhältnisse in Steiermark und Kärnten sind doch ganz andere als hier in Krain. Es ist seit jeher hier der Gebrauch gewesen, daß die Verhandlungssprache die deutsche und die slovenische war.

Und wenn nun von slovenischer Seite das Verlangen gestellt wird, daß das Sitzungsprotokoll nur in slovenischer Sprache zu führen sei, so ist dies eine Änderung der bisherigen Gepflogenheit. Ich will nicht davon reden, ob diese Änderung eine berechtigte oder unberechtigte ist, sondern hier handelt es sich um eine langjährige Übung, welche vollständig dem Princip der Gleichberechtigung, dem § 19 des Staatsgrundgesetzes entspricht. Sie kommen hier mit einer Änderung, während es sich bei Ihren Kollegen in Steiermark und Kärnten um keine Änderung handelte.

Das bitte ich zur Kenntnis zu nehmen und nicht zu verwechseln.

Weiters hat der Herr Vorredner gesagt, daß sein Antrag nicht gegen die Deutschen gerichtet ist, sondern gegen die Großgrundbesitzer, weil wir gegen die Wahlreform sind, so wie Sie dieselbe durchgeführt wissen wollen. Und da wir nur 50 Wähler vertreten, findet er es ungerecht, daß unseretwegen die Protokolle in deutscher Sprache zu führen sind.

Ich muß erklären, daß jeder seine eigene Ansicht über die Zweckmäßigkeit dessen haben kann, aber, ob einer so viel oder so viel Wähler hat, das ist ganz egal, denn wir sind hier alle gleichberechtigt, und wie

viel Ihr Pathos von der „ogromna večina“ wert ist, habe ich schon einmal gesagt; es ist nicht viel wert. Wenn man die Stimmzettel und Wahlen so fabriziert, wie Sie, dann darf man nicht mit soviel Emphase von der „ogromna večina“ reden.

Was bezweckt eigentlich Ihr Antrag? Sie sagen, Sie wollen den nationalen Frieden im Lande nicht stören; daß sagen Sie; ich glaube es auch. Sie wollen aber die Partei der liberalen Slovenen in Verlegenheit bringen.

Sie spielen sich auf Ultrationale hinaus und weil Sie in national-kultureller Richtung nichts vorzubringen wissen, kommen Sie mit solchen läppischen Mitteln (Poslanec dr. Šusteršič: — Abgeordneter Dr. Šusteršič: „Prosim, da se pokliče k redu!“)

Auf der einen Seite sind Sie schwarz-gelb, hinten weiß-blau-roth, aber nicht in Landesfarben, sondern mit Stern und Halbmond der Südslaven; auf der einen Seite sind Sie weiß-gelb und auf der andern Seite soll es bei Ihnen, so wird sogar behauptet, Ginen geben, der auch schon schwarz-roth-gold gewesen sei. (Poslanec dr. Šusteršič: — Abgeordneter Dr. Šusteršič: „Kdo je to?“ „Povejte ime!“) Das werden Sie selbst am besten wissen! (Poslanec dr. Šusteršič: — Abgeordneter Dr. Šusteršič: „Povejte ime! To je sumničenje! Povejte ime!“)

Ich bitte den Herrn Landeshauptmann die Redefreiheit zu wahren! (Poslanec dr. Šusteršič: — Abgeordneter Dr. Šusteršič: „Ime naj pove!“ — Deželni glavar zvoní. — Der Landeshauptmann schwingt die Glocke. — Poslanec dr. Šusteršič: — Abgeordneter Dr. Šusteršič: „To je nečuvno sumničenje! Naj pove ime!“)

Deželni glavar:

(zvoni — die Glocke schwingend.)

Prosim, ne motiti gospoda govornika! (Velik nemir. — Große Unruhe.)

(Poslanec dr. Šusteršič: — Abgeordneter Dr. Šusteršič: „Nima korajže imena povedati!“)

Prosim, da se gospoda govornika ne moti. Vsaj boste pozneje imeli priliko se oglasiti k besedi!

Abgeordneter Graf Barbo:

(nadaluje: — fortfahrend:)

Einmal spielen sich die Herren auf Schwarze, auf Vertreter der Afrikaner hinaus, dann sind Sie wieder roth, socialdemokratisch; in Wien sind sie ultrakonservativ, hier total demokratisch. So wird das Mäntelchen nach allen Seiten hin gewendet, wie es Ihnen gerade paßt; und weil Sie es für Ihre theatralischen Zwecke so für zweckmäßig finden, so sind Sie heute wieder einmal radikal-national, weil Sie sich denken, vielleicht sitzen uns die Herren vom Zentrum, wie sie uns schon wiederholt aufgefressen sind, wieder einmal auf. Nun, wir können das nicht hindern, aber ich konstatiere, daß es sich mit Ihren Anträgen um nichts anderes handelt, als die beiden Nationalitäten hier im Lande gegeneinander zu verheizen und damit schließe ich.

Deželni glavar:

Jaz moram tukaj izraz „läppišč“, ki ga je rabil gospod poslanec grof Barbo, glede predloga, ki je v razpravi, kot neparlamentarnega zavračati in gospoda poslanca poklicati k redu. (Poslanec dr. Šusteršič: — Abgeordneter Dr. Šusteršič: „Dobro!“) Takih izrazov vendar ne gre rabiti . . .

Abgeordneter Graf Barbo:

Ich habe gesagt: „Das ist ein läppiſches Mittel“. Ich konstatiere, daß von der anderen Seite uns gegenüber schon oft Beleidigungen gefallen sind, daß gegen den Obmann unseres Klubs der Zwischenruf gefallen ist: „Sie alter Jakobiner!“ und alles das hat der Herr Landeshauptmann nicht gehört.

Ich appelliere an das Haus, ich nehme den Ordnungsruf nicht an!

Landeshauptmann:

Herr Graf haben ganz richtig gesagt, ich habe es nicht gehört. (Poslanec grof Barbo: — Abgeordneter Graf Barbo: „Es war aber laut genug gesagt! Uns läßt der Herr Landeshauptmann immer stören!“)

Ich habe den Herrn Abgeordneten Dr. Šusteršič zweimal zur Ruhe verwiesen und ihm gesagt, er solle sich dann zum Worte melden, wenn Herr Graf geendet haben werden!

Abgeordneter Graf Barbo:

Ich nehme den Ordnungsruf nicht an! Ich appelliere an das Haus!

Landeshauptmann:

Der Herr Abgeordnete hat das Recht, diesbezüglich an das Haus zu appellieren.

Gospod poslanec grof Barbo apelira na visoko zbornico, ker sem jaz rekel da je izraz „läppiſch“, katerega je rabil o predlogu, ki je v razpravi, neparlamentaren.

Gospodje, ki ne pritrjujejo temu, da je bil pravilen klic k redu, izvolijo ustati. (Vsi poslanci obsede. — Sämtliche Abgeordnete bleiben sitzen. — Smeh in ploskanje na levi in na galeriji. — Gelächter und Händeklatschen links und auf der Galerie. — Poslanec grof Barbo: — Abgeordneter Graf Barbo: „Wir haben den Antrag nicht verstanden!“ — Poslanec baron Apfaltrer: — Abgeordneter Baron Apfaltrer: „Man hört nichts!“)

Prosim za mir na galeriji! Galerija se nima vmešavati v razprave!

Jaz sem namreč dal na glasovanje, da naj gospodje, ki ne smatrajo, da je klic k redu bil opravičen, ustanejo.

Ker gospodje niso razumeli, zato dam to še enkrat na glasovanje (Poslanec Hribar: — Abgeordneter Hribar: — „Vsaj se je že glasovalo!“ — Poslanec dr. Šusteršič: — Abgeordneter Dr. Šusteršič: — „Vsaj je bilo že trikrat na glasovanju!“)

Torej gospodje, ki glasujejo za to, da klic k redu ni bil opravičen, izvolijo ustati.

Die Herren, welche den Ordnungsruf nicht für gerechtfertigt halten, bitte ich aufzustehen.

(Zgodí se. — Geschieht.)

Je manjšina, torej ostane pri klicu k redu.

Poslanec Hribar:

Prosim besede!

Visoka zbornica! Pri vsem spoštovanju, katero imam do gospoda načelnika častitega veleposestniškega kluba, moram vendar glede na njegova izvajanja nekoliko besed izpregovoriti. On je na besede častitega gospoda načelnika katoliško-narodnega kluba dejal, da je ta stranka s svojimi predlogi centrum spravila večkrat v zadrego in da je pri tem centrum tudi večkrat nasedel katoliško-narodni stranki. Jaz moram izjaviti, da narodno-napredni poslanci nikdar ne prihajamo v zadrego, kadar nam treba varovati svoje narodno slovensko stališče in tudi odločno protestujem proti insinuaciji, da bi bili mi kedaj naseli katoliško-narodni stranki v takih vprašanjih, kajti mi se dobro zavedamo naših dolžnosti v narodnem oziru.

Kar se pa tiče stavljenega nujnega predloga, imam čast izjaviti v imenu narodno-napredne stranke, da bomo vsi zanj glasovali (Odobranje na levi. — Beifall links), in da me posebno veseli, da je katoliško-narodna stranka končno vendar prišla do spoznanja, da se taki predlogi, kakor so bili sedaj že trikrat stavljeni glede ureditve zapisnika, ne morejo formalno pravilno rešiti drugače, kakor da se odkažejo odseku. To me tembolj veseli, ker sem jaz že takoj prvič, ko se je stavil tak predlog, temu nasproti predlagal, da se stvar izroči odseku, ker sem vedel, da se dajo taka vprašanja pravilno rešiti le v odseku in potem odseka šele potem v zbornici. Ker je predlog danes formalno pravilno bil prinešen v zbornico, bodemo, kakor je samo po sebi umevno, vsi glasovali zanj.

Deželni glavar:

Gospod poslanec dr. Šusteršič ima besedo.

Poslanec dr. Šusteršič:

Visoka zbornica! Gospod načelnik veleposestniškega kluba je v svojem odgovoru navajal različne okoliščine, katere pravzaprav ne spadajo k stvari, na katere pa moram vendar odgovarjati, ker so to bili napadi in insinuacije, katere moram odločno zavračati.

Sumničil je naš patriotizem in ga spravljaval v protislovje z našim narodno-slovenskim in jugoslovanskim prepričanjem. Protestovati moram odločno proti temu, da bi naše narodno prepričanje bilo v kateremkoli protislovju zoper naše dinastično, patrijotično, avstrijsko prepričanje.

To je eno.

Nadalje je trdil, da je naša stranka na Dunaju ultra-konservativna, tukaj v Ljubljani pa demokratična. Konstatujem, da to res ni, kajti res je, in to konstatujem, da smo na Dunaju ravnotako demokratični, kakor v deželnem zboru Kranjskem, in

sklicujem se le na zadnji sesijski oddelek državnega zbora, ko smo vložili nujni predlog za uvedbo splošne in enake volilne pravice za državni zbor. Bolj demokratskega stališča vendar ni mogoče zavzemati nego je bilo to.

Nadalje je izrekel prvi gospod predgovornik tudi še neko osebno sumničenje. Trdil je, da je nekdo med nami v katoliško-narodni stranki, ki je nekdan bil „schwarz-roth-gold“, to se torej pravi, nekdo, ki je nekdan bil nemškonarodnega mišljenja. In ko sem vprašal, kdo je to, da naj grof Barbo pove ime, imena ni imenoval, pač pa je rekel: „Daß werden Sie am besten wissen“. S tem je nekako namignil in izrekel sumničenje, kakor da bi jaz bil tisti, ki je bil kdaj nemško-narodnega mišljenja.

Izjavljam tukaj v tej zbornici, da je to čisto navadna laž. Res je sicer, da se je nekdan govorilo in trdilo, da sem jaz kot dijak bil nemški burš, ali laž je in za pričo kličem vse svoje kolege iz univerze, ki so študirali takrat, kakor jaz in so narodno-liberalnega mišljenja, kličem za pričo na primer advokata dr. Tekavčiča v Ljubljani, kličem za pričo okrognega zdravnika dr. Marolta na Vrhniki, kličem za pričo navzočega tovariša gospoda dr. Majarona, ki je ob istem času kakor jaz bil še na Dunaju — skratka kličem za pričo vse sovrstnike, ki so takrat, kakor moja malenkost, bili na univerzi; sklicujem se nadalje na beležke oficijelnega zapisnika akademičnega društva „Slovenije“, čegar član sem bil, in na že navedene priče, da sem vedno bil ne samo naroden, ampak da sem celo pripadal radikalno-narodnemu krilu v akademičnem društvu „Slovenija“, ki še danes obstoji. Torej absolutno čisto navadna laž je, kar se je tukaj trdilo in kar z vso odločnostjo zavračam.

Sicer nimam glede stvari čisto nič omeniti, predlog sam je utemeljen, veseli me, da bodo tudi naši tovariši od narodnonapredne strani zanj glasovali in predlagam, da se nujnost predloga in tudi tiste točke, ki se tičeta formalnega postopanja o njem, sprejmejo. (Živahno odobranje na levi. — Lebhafter Beifall links.)

Deželni glavar:

Gospod poslanec grof Barbo ima besedo.

Abgeordneter Graf Barbo:

Vor Allem muß ich konstatieren, daß wieder mit Ausdrücken wie „infam“ und „Infamie“ herumgeworfen worden ist, und daß der Herr Landeshauptmann das auch nicht gehört hat.

Landeshauptmann:

Ich habe mir soeben das Stenogramm vorlegen lassen und gefragt, wie das betreffende Wort gelautet hat und der Herr Stenograph hat bestätigt, daß es nicht geheißen hat „infamne insinuacije“ sondern „napadi in insinuacije“, und ich konstatiere, daß wenn der Herr Abgeordnete Dr. Šusteršič das Wort „infamen“ gebraucht hätte, ich ihn zur Ordnung gerufen hätte. Ich muß jeden Vorwurf gegen meine Objektivität zurückweisen!

(Poslanec dr. Šusteršič: — Abgeordneter Dr. Šusteršič: „Besede „infamen“ jaz nisem rabil!“)

Vsaj sem ravno iz stenograma to konstatiral! Ich habe mir eben deshalb das Stenogramm vorlesen lassen und muß, wie gesagt, jeden Vorwurf gegen meine Objektivität entschieden zurückweisen.

Den Ausdruck „laz“ („Lüge“) hätte ich ebenfalls gerügt, jedoch war derselbe nicht auf den Herren Abgeordneten Grafen Barbo gemünzt; sondern es ist nur im Allgemeinen und nicht mit Rücksicht auf die Persönlichkeit des Herrn Redners gesagt worden, daß eine derartige Behauptung eine Lüge ist.

Abgeordneter Graf Barbo.

(Nadaljuje. — Fortfahrend.)

Ich muß nur auf eine meiner Bemerkungen zurückkommen, auf welche hin sich der Herr Abgeordnete Dr. Šusteršič zu Worte gemeldet hat. Es ist möglich, daß er mich falsch verstanden hat, wie ich ihn auch falsch verstanden habe, ich verstehe z. B. den Herrn Landeshauptmann sehr selten, wenn er etwas emunziert, woran wohl die schlechte Akustik des Saales schuld sein wird.

Ich habe nicht gesagt, es sei unter Ihnen jemand, welcher auch einmal schwarz-rot-golden war, sondern ich habe gesagt, es werde dies von anderer Seite behauptet. Also das ist ganz etwas anderes! Wenn ich etwas behaupte, so weiß ich auch, daß es positive Tatsache ist.

Ich habe aber nur gesagt „es wird sogar behauptet“; es ist ganz etwas anderes, wenn gesagt wird: „ich behaupte etwas“ oder wenn gesagt wird: „es wird behauptet“.

Ich bitte das zur Kenntnis zu nehmen.

Landeshauptmann.

Deshalb habe ich auch den Ausdruck „Lüge“ nicht als gegen den Herrn Grafen Barbo, sondern nur als gegen die zitierte Behauptung gerichtet, angesehen.

Zeli še kdo besede glede nujnosti?

(Nič se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, prosim glasovati o nujnosti.

Gospodje, ki so za nujnost stavljenega predloga, izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Sprejeta.

Sedaj pride na vrsto točka:

2. Naznanila deželnozborskega predsedstva.

2. Mitteilungen des Landtagspräsidiums.

Deželni glavar:

Naznanjam, da ima gospod poslanec Luckmann dopust za čas od 16. do 18. t. m., torej tudi za današnji dan, in da se je za danes tudi opravičil gospod poslanec Pfeifer, ki je zadržan vsled vdeležitve pri okrajni komisiji za osebni davek.

Nadalje se je opravičil gospod poslanec dekan Mihael Arko, da je zadržan vdeležiti se današnje seje, ker ima nujni opravke v Idriji.

Prosim gospoda zapisnikarja, da sedaj prečita peticije, ki so bile danes vložene.

Tajnik Uršič:

(bere — liest.)

Ljubljanska društvena godba prosi za redno letno podporo.

(Se izročča finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

Zupanstvo Osilnica prosi podpore za šolsko zgradbo.

(Se izročča finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

Moser Karol, c. kr. cestni mojster v Št. Vidu prosi za zvišanje konkretalne penzije za svoje otroke.

(Se izročča finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

Muzejsko društvo na Kranjskem prosi podpore 800 kron za leto 1906.

(Se izročča finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

Gospod poslanec Mejač izročča prošnji:

Zupanstvo Radomlje prosi za uvrstitev občinske ceste iz Radomelj do državne ceste pri Viru med okrajne ceste.

(Se izročča upravnemu odseku. — Wird dem Verwaltungsausschusse zugewiesen.)

Zupanstva Radomlje, Rova in Homec prosijo za uvrstitev občinske ceste Radomlje—Rova med okrajne ceste.

(Se izročča upravnemu odseku. — Wird dem Verwaltungsausschusse zugewiesen.)

Deželni glavar:

Na vrsto pride točka:

3. Utemeljevanje samostalnega predloga gospoda poslanca Ivana Hribarja in tovaršev gledé oprostitive po potresu poškodovanih poslopij od deželnih priklad.

3. Begründung des selbständigen Antrages des Herrn Abgeordneten Ivan Hribar und Genossen, betreffend die Befreiung der durch das Erdbeben zerstörten Gebäude von den Landesumlagen.

Gospod poslanec Hribar ima besedo.

Poslanec Hribar:

Visoka zbornica! Med onimi akcijami, ki so se po potresu leta 1905. podvzele, da bi se pomagalo hišnim posestnikom, ki so trpeli vsled potresa škodo

na svojih poslopijih, je bila jedna najvažnejših tista, ki je izražena v zakonu z dne 23. junija 1895., drž. zak. št. 88. S tem zakonom so se namreč od hišno-najemninskega in hišnorazrednega davka oprostile one nove stavbe, katere so se morale sezidati na mestu poprejšnjih stavb, porušenih vsled potresa, in one stavbe, ki so se deloma morale sezidati na mestu, kjer so prej stali deli vsled potresa razrušenega poslopja. Poleg tega je država tudi dovolila to oproščenje od hišnonajemninskega in od hišnorazrednega davka tudi za vse nove stavbe v Ljubljani sploh za dobo 18 let, med tem ko so prej omenjene olajšave glede novih zidanj in pa prezidavanj na mestu vsled potresa porušenih poslopij veljale za dobo 25 let.

Ko je ta zakon izgubil svojo veljavno moč, odnosno še prej, je bil podaljšan z zakonom z dne 24. junija 1900, drž. zak. št. 100 in ko je ta zakon zopet izgubil svojo moč, je bil v poslednji dobi z zakonom z dne 23. maja 1905., drž. zak. št. 89 zopet podaljšan za nadaljno dobo 3 let. Le-ta poslednji zakon torej izgublja svojo veljavnost leta 1908.

Ko je bil zakon z dne 23. junija 1895. drž. zak. št. 88 zadobil veljavno moč, vzel sem to kot povod, da sem dne 19. januarja leta 1896. v deželnem zboru kranjskem z gospodi tovariši stavljal samostalni predlog, da se naj tudi deželni prikladi oprostite poslopja, glede katerih je država bila dovolila prej omenjene davčne olajšave. Stvar se je odkazala finančnemu odseku in v imenu finančnega odseka je potem v seji dne 11. februarja 1896. poročal častiti gospod tovariš dr. Majaron, ki je v imenu finančnega odseka stavljal predlog, da naj se deželne naklade poslopja, katerih sem prej omenil, oprostite za dobo 5 let. Izrečno je pa takrat v svojem poročilu dostavil besede, da finančni odsek predlaga to rešitev „za sedaj“.

Če je finančni odsek tako rešitev predlagal z izrečnim pristavkom „za sedaj“, je naravno, da je morala vladati intencija v njem, da bode podaljšal te olajšave, kadar za to nastane potreba. To se pa ni zgodilo, poglavitno zaradi tega ne, ker deželni zbor od tedaj ni več prišel do rednega poslovanja, kajti dotični sklep deželnega zbora z dne 11. februarja 1896. je izgubil svojo pravno moč leta 1901., pozneje pa, kakor znano, se v deželnem zboru ni več redno delovalo.

Jaz imam prepričanje, da bi bil deželni zbor, ako bi bil med tem časom do rednega delovanja prišel, gotovo dotične olajšave tudi podaljšal, in zaradi tega sem si dovolil s tovariši stavljal danes predlog, da, kar se je doslej zamudilo, se sedaj nadomesti. Državna finančna uprava, davčni uradi, so v resnici tudi bili mnenja, da deželne priklade glede teh poslopij ni pobirati tudi ne po letu 1901., zaradi tega, ker se je pričakovalo, da bode deželni zbor, kakor država, katera je dvakrat podaljšala dotični prej omenjeni zakon z dne 23. junija 1895., drž. zak. št. 88., istotako podaljšal svoj sklep glede deželne priklade. A deželni odbor je pa naročil davčnim uradom, da morajo priklado izterjati in sicer izterjati z zaostanki od leta 1901. naprej. Da je to jako težavno za hišne posestnike, ki so zaostali z de-

želno priklado več let na dolgu, je umevno. Dosedaj je takih hišnih posestnikov 108 samo v Ljubljani, tukaj pa pride poleg mesta Ljubljanskega v poštev tudi še Ljubljanska okolica, katera je istotako trpela po potresu in je vsled tega deležna prej omenjenih davčnih olajšav, potem pa Kranjski, Kamniški in Vrhnjski okraj. Pa samo v Ljubljani je prizadetih 108 hišnih posestnikov s svoto 47.590 K, tako da na jednega torej pripada znesek 440 K, torej vsekako svota, katera je za nekatere hišne posestnike tako velika, da bi jo le težko mogli plačati. Seveda pride na nekatere hišne posestnike manjša, na nekatere pa zopet veliko večja svota. Neki davčni predpis iznaša 2315 K (Poslanec Povše: — Abgeordneter Povše: „Tudi po 3000 kron!“) in celo 3000 K, kakor potrjuje častiti gospod tovariš Povše. To so pa že svote, katere bi marsikaterega hišnega posestnika mogle skoraj upropastiti, če ima hišo ravno vsled potresa, ker je moral jako drago zidati, hudo zadolženo. To je torej vsekako vsega upoštevovanja vredno in to je ravno hišne posestnike napotilo, da so se mnogi obrnili do mene, proseč me, da se zavzamem za odpis deželne priklade. Jaz o tej stvari danes ne bom na dolgo in široko govoril, ker se je o njej leta 1896. govorilo jako veliko in ker bo dotične podatke finančni odsek, kateremu bi se imel naš predlog izročiti v posvetovanje in poročanje, našel v tozadevnih debatah. Gotovo pa je stanje hišnih posestnikov v Ljubljani, pa tudi na deželi v nekaterih krajih tako prekerno, da je v resnici potrebno jim na pomoč priskočiti, in zaradi tega bode deželni zbor samo nekaj pravičnega ukrenil, ako jim gre na roko, kakor državna uprava, in jim odpiše deželno priklado, v kolikor so z isto zaostali na dolgu, poleg tega pa podaljša oprostitev deželne priklade za tisto dobo, kakor je določena davčna oprostitev za hišnonajemninski in hišnorazredni davek od strani države.

Ne bom nadalje utemeljeval tega predloga, temveč samo priporočam, da naj iz vseh tu kratko omenjenih razlogov, ki so bili merodajni leta 1896. in ki so merodajni tudi še dandanes, visoka zbornica blagovoli pritrčiti mojemu predlogu, da se ta samostalni predlog odkáže finančnemu odseku v posvetovanje in poročanje, pri čemer izrekam željo, da naj bi finančni odsek to zadevo rešil tako kmalo, da poročilo pride v visoko zbornico še v sedanjem zasedanju.

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, prosim glasovati o formalnem predlogu gospoda poslanca Hribarja, da se samostalni predlog njegov izroči finančnemu odseku.

Gospodje, ki pritrjujejo temu predlogu, izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Predlog je sprejet (Poslanec dr. Šusteršič: — Abgeordneter Dr. Šusteršič: „Dobro, dobro!“) in s tem je ta točka dnevnega reda rešena.

Na vrsto pride točka:

4. Priloga 49. Poročilo finančnega odseka o nujnem predlogu poslanecv dr. Šusteršiča, Povšeta in tovarišev o pooblastitvi deželnega odbora, da sme zagotovljati deželne prispevke za vodovodne zgradbe in uravnave rek (k prilogi 38 in 39).

4. Beilage 49. Bericht des Finanzausschusses über den von den Abgeordneten Dr. Šusteršič, Povše und Genossen gestellten Dringlichkeitsantrag, betreffend die Ermächtigung des Landesauschusses zur Abgabe der Erklärung bezüglich Zuzicherung des Landesbeitrages zu den Wasserleitungsanlagen und Flußregulierungen (zur Beilage 38 und 39).

Berichterstatter Graf Margheri:

Hoher Landtag! Im Namen des Finanzausschusses habe ich die Ehre, dem hohen Hause über den von den Herren Abgeordneten Dr. Šusteršič, Povše und Genossen gestellten Dringlichkeitsantrag betreffend die Ermächtigung des Landesauschusses zur Abgabe der Erklärung bezüglich Zuzicherung des Landesbeitrages zu den Wasserleitungsanlagen und Flußregulierungen, ferner über den Antrag des Herrn Abgeordneten Ciril Pirce, betreffend die Wasserleitung für Krainburg und Umgebung Bericht zu erstatten.

Hohes Haus! Eine große Anzahl von Wasserleitungen und Flußregulierungen harren der Durchführung und befinden sich die bezüglichlichen Vorerhebungen in den verschiedensten Stadien.

In erster Linie handelt es sich darum, ob die Durchführung der Wasserbauten als dringend anerkannt wird.

Bezüglich dieser Frage glaube ich nur auf die Ausführungen der Herren Dr. Šusteršič, Povše und Pirce hinweisen zu können und es werden die Herren die Überzeugung des Finanzausschusses teilen, daß die Ausführung des größten Teiles der in Aussicht genommenen Wasserwerke vom Standpunkte des Volkswohlles überhaupt und insbesondere aus hygienischen und wirtschaftlichen Rücksichten dringend wünschenswert erscheint.

Weit schwieriger erscheint die Frage zu lösen, wie die erforderlichen Mittel zu schaffen, insbesondere die Form zu finden, um des Staatsbeitrages, der durch das Gesetz vom 30. Juni 1884, Reichsgesetzblatt Nr. 116 aus dem Meliorationsfonde zugesichert wird, teilhaftig zu werden.

Herr Dr. Šusteršič und Povše beantragen nun, der Landesauschuß wäre zu ermächtigen, zu jenen Wasserbauten, deren Dringlichkeit anerkannt wird und zu deren Durchführung der Staatsbeitrag angesprochen werden kann, Landesbeiträge zuzusichern und nach Maßgabe der Durchführung der Arbeiten das Geld auch flüßig zu machen.

Mit Rücksicht auf die bestehenden Gesetze kann unter den dormaligen Verhältnissen nur auf diese Weise ein Substrat geschaffen werden, auf Grund dessen man an das Ministerium herantreten kann, um Beiträge aus dem Meliorationsfonde zu verlangen.

Der Finanzausschuß war in seiner Sitzung vom 10. d. M. auch der Ansicht, daß die Staatssubvention für die Wasserleitung von Krainburg und Umgebung am leichtesten zu erlangen sein wird, wenn der Fall conform den übrigen Wasserbauten behandelt wird.

In der Sitzung vom 19. d. M. wurde aber dieser Beschluß reamitiert und es erscheint daher der Gegenstand betreffend die Wasserleitung Krainburg aus der heutigen Antragstellung einfach ausgeschaltet.

Im Namen des Finanzausschusses erlaube ich mir dem hohen Hause folgenden Antrag zu stellen:

(bere: — lieft:)

„Der hohe Landtag wolle beschließen:

Der Landesauschuß wird ermächtigt, für Wasserleitungen, für welche die Projekte ausgearbeitet und vom Ministerium genehmigt vorliegen, sowie für alle Wasserregulierungsangelegenheiten, für welche ebenso alle Vorarbeiten beendet und die Bedeckung gesichert ist, Landesbeiträge zu diesen Projekten und deren Ausführung ohne weitere besondere Genehmigung des Landtages zuzusichern und diese Beiträge auch nach erfolgter Ausführung der Anlagen auszuführen, stets jedoch unter der Bedingung, daß der Staatsbeitrag und jener der Interessenten vollkommen gesichert ist.

Zu diesem Behufe ist der Landesauschuß ermächtigt, den Meliorationsfond, der mit dem Landesgesetze vom 4. September 1900, L. G. Bl. Nr. 20, gegründet wurde, zu verwenden und kann der Landesauschuß speziell die im § 3 des zitierten Gesetzes beschlossenen Anlehen zu diesem Zwecke nach Bedarf realisieren.

Visoki deželni zbor izvoli skleniti:

Deželni odbor se pooblašča, da sme za vodovode, za katere so načrti že izdelani in od ministerstva odobreni, kakor tudi za vse uravnave voda, za katere so istotako vse predpriprave dognane, brez prejšnjega posebnega dovoljenja deželnega zbora deželni prispevek k tem napravam obljubiti in po izvršitvi naprave tudi izplačati, vse to pa le pod pogojem, da je prispevek države in interesentov popolnoma zagotovljen.

V ta namen sme deželni odbor uporabljati zaklad, ki je bil ustanovljen z zakonom z dne 4. septembra 1900, dež. zak. št. 20, in sme osobito v § 3. tega zakona sklenjeno posojilo v to svrhu po potrebi realizovati.*

Deželni glavar:

Otvarjam razpravo.

Zeli kdo besede?

Der Herr Abgeordnete Dr. Ritter v. Schoeppl hat das Wort.

Abgeordneter Dr. Ritter von Schoeppl.

Wenn dieser Antrag angenommen wird, so erhält dadurch der Landesauschuß eine so weit gehende Voll-

macht, wie sie selten einem Landesausschusse gegeben wurde, in diesem Hause wahrscheinlich noch niemals. Allein ich hege diesfalls kein Bedenken. Wir befinden uns in einer außergewöhnlichen Situation, und diese erlaubt außergewöhnliche Maßnahmen. Wir haben noch so viel Rückstände auszuarbeiten, daß wir diesen Ausweg der weitgehendsten Bevollmächtigung des Landesausschusses noch oft werden einschlagen müssen, um in die Ordnung zu kommen. Ich erkläre im Namen des Klubs, daß wir dem Landesausschusse volles Vertrauen schenken und wir sind überzeugt, daß der Landesausschuß dieses Vertrauen rechtfertigen und im Rahmen der ihm erteilten Vollmacht objektiv und sachgemäß vorgehen wird. Wir werden für den Antrag stimmen.

Deželni glavar:

Gospod poslanec dr. Šustersiĉ ima besedo.

Poslanec dr. Šustersiĉ:

Visoka zbornica! Kot zastopnik kmetskega ljudstva dežele izrekam svoje posebno zadovoljstvo nad predlogom slavnega finanĉnega odseka. Nobena dvoma biti ne more, da je to edina pot, po kateri je mogoĉe izvršiti hitro, pravoĉasno in sistematiĉno tako potrebne in nujne vodovodne in regulacijske naprave v naši deželi, katere že davno prebivalstvo želi. Dovoljeno pa mi bodi, par besed spregovoriti o pooblastilu. Gospoda moja, predlog, o katerem imamo sklepati, je dalekosežno pooblastilo, dano deželnemu odboru, ali to pooblastilo, gospoda, je pa tudi primerno omejeno, omejeno tako, da deželni odbor, ako se vestno drži v okviru danega pooblastila, niĉesar storiti ne more, kar bi prav ne bilo in ĉesar bi kdo odobravati ne mogel. Ako bi deželni odbor danega pooblastila ne prekorail, potem bo storil to, kar je v interesu cele dežele, kar je v interesu vseh strank, in zaradi tega ni potreba nobenega posebnega zaupanja do deželnega odbora, da se mu to dalekosežno pooblastilo da, kajti, ako bi se šlo za vprašanje, ali mi, naša stranka, imamo politično zaupanje do deželnega odbora, ki ima, kakor znano, politično večino, ki nam ne ugaja, potem bi moral reĉi, da tega političnega zaupanja mi nimamo, paĉ pa zaupanje, da nihĉe ne bo niĉesar defraudiral, da se bo deželni odbor držal v okviru danega pooblastila in da ne bo imel niĉesar pred očmi, nego urediti in izvršiti vodovodne in regulacijske naprave po najboljši vesti in vednosti, in zaradi tega mi deželnemu odboru, ĉetudi ne soglašamo s političnimi nazori njegove večine, to dalekosežno pooblastilo damo in zaradi tega smo tudi mi to pooblastilo predlagali.

Gospoda moja, povdariti pa moram pri tej priliki eno. Mi vemo, in to vidimo iz različnih posameznih proraĉunov, da je deželni odbor različne deželne fonde porabil za deželni zaklad, za potrebe deželnega zaklada na ta naĉin, da si je deželni zaklad formalno izposodil precejšnje velike svote iz raznih deželnih fondov. Na ta naĉin je prišlo tako daleĉ, da velik del deželnih fondov ekzistira prav za prav le manj ali več na papirju, na papirju v

toliko, da namestu denarja ali vrednostnih listin leži v dotiĉnem fondu zadolžnica deželnega zaklada.

Gospoda moja, ta predlog, ki je danes v razpravi, daje deželnemu odboru oblast, realizirati velik fond, veliki novi melioracijski fond 4.000.000 kron.

Dovolite, ĉastita gospoda, da naprej izjavim visoki zbornici, da, ĉe bi se postopalo glede melioracijskega fonda tako, kakor glede drugih fondov, namreĉ, da bi se tudi uporabljal v potrebe deželnega zaklada in da bi se reklo, vsaj fond ekzistira, vsaj mu je deželni zaklad toliko in toliko dolžan, potem izjavljam v imenu naše stranke, da tega ne bomo odobrili, ker bi bilo to prekorajenje danega pooblastila, ker tako si stvari nismo mislili in si je tudi danes ne mislimo. Pooblastilo je popolnoma jasno precizirano in za tako pooblastilo imamo zadostno zaupanje do gospodov, ki sedijo v deželnem odboru, ker se gre prav za prav za tisto zaupanje, katero ima vsak pošten ĉlovek do drugega. Ali, gospoda moja, ĉe bi se pa hotel ta melioracijski zaklad izrabljati za deželni zaklad, kakor se je to z drugimi fondi zgodilo, potem bi bila to zloraba, ĉe bi se fond, ki je doloĉen za gotove, precizno oznaĉene namene, porabil v druge namene, in potem ne boste smeli zameriti, ako v danem momentu ne bomo v stanu tega odobriti, ampak bomo morali ĉlane deželnega odbora osebno za to odgovorne delati.

Tedaj prosim, da naj se slavni deželni odbor, kateremu izkažemo to zaupanje vkljub vsem političnim nasprotstvom, izkaže vrednega tega velikega zaupanja s tem, da se drži strogo v okviru danega mu pooblastila. To je nazor, to je stališĉe katoliško-narodne stranke, katera bo seveda, kakor en moŹ, glasovala za stavljeni predlog.

Deželni glavar:

Gospod poslanec Povše ima besedo.

Poslanec Povše:

Slavna zbornica! Le malo besed bom danes porabil, ker se morem sklicevati na precej obširni govor ob utemeljevanju nujnosti, v katerem sem podal zbornici sliko raznih projektov, ki v naši deželi ĉakajo rešitve in izvršitve. Gospoda, s svojim sklepom, ako pritrdite temu, kar Vam nasvetuje finanĉni odsek, boste storili deželi Kranjski lepo, veliko dobroto, kajti ĉe kaj, gotovo velja dobava zdrave pitne vode kot velika dobrota za vsakega prebivalca in prav te dni smo imeli priliko, od priprostih kmetskih moŹ okolice Kranjske, ki so prišli k deželnemu odboru, slišati, kako so prosili, da se izvrši vodovod, da bodo imeli vsaj zdravo pitno vodo na razpolago. Gospoda moja, nebroj projektov je že izdelanih in ĉaka leta na izvršbo, dotiĉno ljudstvo ponovljeno prosi deželni odbor, da vse dogotovi, da pridejo do te toli zaželjene naprave. S tem sklepom pa, visoka zbornica, boste dali mogoĉnost deželnemu odboru, da bo pospešil to veliko akcijo sluŹeĉo v napredek blagostanja prebivalstva v naši deželi.

Gospoda moja, veliki projekti ĉakajo nujne rešitve. Naj omenim uravnavo Kamniške Bistrice. Prav

včeraj sem dobil poročilo, kako silno grozi ta reka in da hoče pri Loki izpodjesti mlin in hišo. Projekti za to uravnava so, kakor sem že zadnjič omenil, že izdelani in potrjeni, 62% državni prispevek že odobren. Naj omenjam razne vodovodne naprave, med katerimi je silno nujen vodovod za Rakek-Cerknico, glede katerega se je ravno včeraj izvršila vodopravna obravnava, vse drugo je gotovo, treba je le, da se zakonski načrt napravi in da deželni odbor stopi v dogovor z ministerstvom zaradi državnega prispevka. Treba bo nadalje nujne rešitve že toliko let pendentnega vodovoda za Kranj in okolico, potem Topliškega vodovoda, čegar naprava je neobhodno potrebna že z ozirom na zdraviliški značaj dotičnega kraja in nebroja drugih projektov osobito na Krasu, ko mora ljudstvo ob času suše celo potom železnice vodo dobivati. Toda, gospoda moja, s tem, da ste naklonili deželi res veliko dobroto, ko ste dali deželnemu odboru pooblastilo, vsled katerega mu bo omogočeno, da požuri vso to akcijo, še ni storjeno vse, ampak nekaj je še treba in kot referent za to zadevo v deželnem odboru smatram se dolžnega, da predlagam k predlogom finančnega odseka še nek pridevek, katerega prosim, da naj bi visoka zbornica sprejela, kajti za izvršitev vseh nujno potrebnih projektov ne bo treba samo denarja, ampak tudi večjih tehniških moči. Kot poročevalec v deželnem odboru vem, kolikokrat se je šlo za kako silno potrebno in nujno zadevo, katera se je pa morala odložiti, dostikrat za celo ali še za več let zaradi pomanjkanja tehničnih moči. Treba je torej deželnemu odboru dati tudi pooblastilo, da pomnoži tehnično osebje pri deželnem stavbnem uradu, ker le tako bo mogoče, da bo deželni odbor vsaj najnujnejše projekte takoj vzel v roke, kakor hitro bo od vlade in ministerstva došlo dotično dovoljenje. Gospoda moja, vzemimo le osuševanje Ljubljanskega barja, uravnava Kamniške Bistrice, vodovod za Kranj in okolico, vodovod za Rakek in Cerknico in druge projekte, ki so istotako potrebni in nujni, in videli boste, da je za njih izvršitev potrebno, deželnemu stavbnemu uradu še celo krdelce izvrstnih tehnikov na razpolago dati, in izvrstni tehniki so potrebni, kajti skušnja uči glede nekaterih vodovodov, kjer se je premalo skrbelo za strogo nadzorstvo, da je vse polno pritožeb, da je naprava slaba in da je treba vednih poprav. Ako naj bodo ljudstvu v rešnici na korist, je neobhodno potrebno, da nadzorujejo dotične naprave tehniki večji v tej stroki in zato, gospoda moja, izprosím si dovoljenje, da bom stavil k predlogom nek amendement, nek pristavek. Isto, kakor glede tehničnih moči, velja zaradi pomnoženja osebja pri knjigovodstvu deželnem, ker bo treba za upravo melioracijskega zaklada tudi imeti posebne knjigovodstvene moči, kajti treba bo stroge evidence, da se bo ta veliki fond pravilno upravljal in da bodo računi, jasni računi vedno na razpolago.

Dovoljujem si torej k predlogu finančnega odseka staviti sledeči pridevek:

„Deželni odbor se pooblašča v omogočenje rednega nadzorovanja in nagle izvršbe vseh teh projektov za oskrbovanje vasi z zdravno vodo, kakor tudi

onih za uravnava raznih voda, pomnožiti tehniško osebje pri deželnem stavbnem uradu kakor tudi pri deželnem knjigovodstvu.

Dotično pomnoženo osebje ima se plačati iz melioracijskega zaklada.“

Glede tega omenjam, da so troški za nadzorstvo itak že proračunjeni pri vsakem projektu, ter se bodo torej troški za pomožno osebje, katero se bo plačevalo iz melioracijskega zaklada, priračunjevali pri vsakem posameznem projektu.

Prosim, da visoka zbornica izvoli pritrditi temu mojemu pridevku. (Odobranje na levi. — Beifall linčš.)

Deželni glavar:

Gospodje poslanci, ki podpirajo dodatni predlog gospoda poslanca Povšeta, izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Predlog je zadostno podprt in je torej v razpravi.

Gospod poslanec Pirc ima besedo.

Poslanec Pirc:

Visoka zbornica! Pripomnil bi le nekoliko besed glede vodovoda za Kranj in okolico. Gospod poročevalec je izjavil, da današnje poročilo ne rešuje te stvari, ker se je prvi sklep finančnega odseka reasumiral. Kakor pričakujem, hoče finančni odsek staviti nov samostojni predlog glede našega vodovoda. Ker je ta vodovod gotovo ravnotako nujen, kakor drugi vodovodi, ki se bodo ob enem imeli izvršiti, prosim nujno, da pride na vsak način ta zadeva še tekom tega zasedanja na vrsto.

Deželni glavar:

Želi še kdo besede?

Gospod poslanec župan Hribar ima besedo.

Poslanec Hribar:

Visoka zbornica! Z današnjim velevažnim poročilom ima se deželnemu odboru dati pooblastilo, da sme iz melioracijskega zaklada veliko svoto denarja porabiti za vodovode. Ti vodovodi in te vodovodne naprave, ki se bodo izvršile, pridejo pred vsem v korist kmetskim občinam; jedino izjemo dela v tem oziru vodovod za mesto Kranj, pri katerem so pa tudi bolj prizadete nekatere kmetske občine, katere bodo od tega vodovoda imele posebno korist. Vendar imam čast, v imenu našega kluba, dasi nas sedi v njem 8 zastopnikov mest in trgov in samo jeden zastopnik kmetskih občin, izjaviti, da bomo vsi z veseljem glasovali za predlog finančnega odseka. (Odobranje na levi. — Beifall linčš.) Mi smo vedno tudi že prejšnje čase radi podpirali vse take predloge, ki so merili na to, da se deželna kultura povzdigne, in nismo gledali na to, ali ima dotična naprava priti v korist temu ali onemu delu dežele, ker se nam gre za celoto. Izvoljeni sicer od mest in trgov, smo se vendar vedno čutili kot zastopniki cele dežele in tako tudi uredili svoje delovanje, in pri tej priliki najboljše vidite, da se interesi

mest lahko dajo v popolen sklad spraviti z drugorodnimi interesi kmetijskih občin, kar sem v tej visoki zbornici že velikokrat imel priliko povdarjati. (Poslanec dr. Šusteršič: — Abgeordneter Dr. Šusteršič: „Dobro, dobro!“) Samo to sem hotel konstatovati in izjavljam, da bomo vsi glasovali za predlog finančnega odseka. (Odobrovanje na levi. — Beifall links.)

Deželni glavar:

Želi še kdo besede?

Gospod poslanec Božič ima besedo.

Poslanec Božič:

Visoka zbornica! Jaz prvotno nisem nameraval poseči v današnjo debato in sicer zaradi tega ne, ker sem v zadevi, za katero se gre, vložil samostalni predlog, z ozirom na to pa, da gre zasedanje proti koncu in da ni najmanjšega upanja, da bi predlog, ki je že 14 dni na mizi gospoda deželnega glavarja, prišel v zbornici v razpravo oziroma v utemeljevanje, temmanj pa v odsekovo posvetovanje, zaradi tega sem si danes usodil oglašiti se k besedi.

Govoriti hočem namreč na kratko o uravnavi vipavskih voda. Ta zadeva je že cele generacije stara in jaz mislim, da ga tu ni ne enega gospoda tovariša, ki bi bil doživel tisti dan, ko je prvič prišla ta zadeva v zbornico in večina poslancev in poročevalcev, ki so iz poslanskih sedežev in poročevalčeve tribune o njej govorili, spi tudi že v hladnem grobu. Jako star torej, če ne najstarejši izmed vseh je projekt, ki je danes na razpravi. Jaz nečem vsled tega stvari utemeljevati, ker mislim, da bi bila to naravnost provokacija tega visokega zastopa, ako bi ponavljal tolikokrat slišane stvari in razloge in utemeljeval potrebo te uravnave, nego omejiti se hočem na nekaj drugega.

O tej zadevi je bilo že več projektov izvršenih in ti projekti so nerabni postali ravno vsled tega, ker se niti deželni odbor niti cesarska vlada nista za časa pobrigala, da bi se bili izvršili, marveč sta z neko — nonšalanso, da ne rabim krutejšega izraza, spuščala stvar iz vida.

Potem je nekako v dobi, ko sem jaz prišel v zbornico, bila dana profesorju Hraskemu naloga, da izdela podrobni načrt za uravnavo vipavskih voda, in kakor nam deželni odbor poroča v poročilu dne 17. aprila 1900, je vposlal profesor Hrasky izgotovljene načrte deželnemu odboru. Z ozirom na to dejstvo, da se je dne 17. aprila 1900 to poročalo in da je bil enkrat en načrt izgotovljen, o katerem so se veščaki in poročevalec v deželnokulturnih zadevah v deželnem odboru izrekli, da je dober in da ima upanje da se bo izvršil, usojal sem si jaz staviti v 9. seji deželnega zbora z dne 21. aprila 1900 sledeči predlog, katerega z dovoljenjem častitega gospoda deželnega glavarja prečitam.

Glasi se

(bere: — liest:)

„Deželni zbor skleni:

Deželnemu odboru se naroča, da takoj izroči načrt za uravnavo vipavskih vodâ deželnemu stav-

binskemu uradu in poljedeljskemu ministerstvu v pregled in zanesljivo v prihodnjem zasedanju deželnemu zboru o tem poroča in svoje predloge stavi.“

K temu mojemu predlogu se je oglašil k besedi tudi gospod poročevalec za deželnokulturne zadeve v deželnem odboru Povše in med ostalim je rekel — čitam zopet z dovoljenjem gospoda deželnega glavarja — sledeče

(bere: — liest:)

„V drugem bo deželni odbor sam potrebno ukrepal, da se ne bo več zgodilo tako, kakor s prejšnjimi načrti, da so se leta in leta vršile obravnave, med tem pa je voda si vzela drug tok in ko so prišli inženirji, so rekli, da so vsi načrti, ki so stali veliko tisočakov, neporabni. Torej da se kaj takega ne bo več zgodilo, bo skušal deželni odbor po možnosti glede na pičlo število inženirjev izvršiti tekom poletja“ . . . torej tekom leta 1900. . . . „kar želi gospod predgovornik“ . . . namreč jaz (Poslanec Hribar: — Abgeordneter Hribar: „To se je gotovo zgodilo?!“).

To bomo sedaj slišali, kaj se je zgodilo. — Iz letnega poročila deželnega odbora za leto 1900 pod marg. št. 19. razvidno je sledeče, da je bil namreč ta operat vsled tega deželnozbornskega sklepa z dne 21. aprila 1900 oddan deželnemu stavbnemu uradu v pregled, in ko je deželni stavbni urad spoznal, da je poraben in da namenu vstreza, poslal ga je deželni odbor poljedeljskemu ministerstvu in projektantu se je nakazal dotični obrok dogovorjenega honorarja v izplačilo. To je bilo vse tekom leta 1900. Pričakovati bi bilo, da sta se torej deželni odbor oziroma cesarska vlada, ta dva odločilna faktorja, z vso vnemo poprijela projekta, na katerega se je toliko časa čakalo, ali človek, ki to misli, bi se varal. In dasiravno sem jaz vsako priliko porabil, da bi pospešil to stvar, zgodilo se je vendar, da ni bilo v tistem poletju marveč šele spomladi 1901, ko je prišel veščak iz poljedelskega ministerstva Markus z deželnim hidrotehnikom v Vipavo, in tudi jaz sem se osebno vdeležil dotične komisije, ko se je vršil obhod, ogled na lici mesta.

To je bilo torej leta 1901. spomladi in pri tistem obhodu našel je vkljub temu, da se je deželni stavbni urad že naprej izrekel, da je načrt dober in da vstreza namenu, zastopnik ministerstva, da se v projektu nahajajo nekatere pomanjkljivosti in na to se je sestavil nek zapisnik, v katerem so se vse te pomanjkljivosti navedle. Stvar se je potem izročila deželnemu odboru, ki je imel poskrbeti za to, da se projekt natančno popolni in odstranijo dotične pomanjkljivosti. Jaz vem pa tudi, in sicer iz veščakovih ust, da to, kar je bilo po strokovnjaku oziroma zastopniku poljedelskega ministerstva kritikovano, je bilo le za se b n o v e š č a k o v o m n e n j e. Profesor Hrasky je v tej zadevi trdil svoje in veščak iz poljedelskega ministerstva Markus svoje, s tem pa ni bilo rečeno, da je tisto pravo, kar veščak iz poljedelskega ministerstva, Markus zahteva, ampak pričakovati bi bilo, da sta se obe mnenji primerjali in se je porabilo boljše. Deželni odbor bi bil moral torej po svoji dolžnosti nemudoma ta projekt izročiti cesarski vladi, oziroma stopiti v dogovor s polje-

delskim ministerstvom, da se v tej zadevi sporazumeta in dogovorita, kaj imata ukreniti v popolnitev projekta. Omeniti moram, da je deželni odbor dogovorno z ministerstvom bil napravil pogodbo s profesor Hraskym, da bo le-ta izdelal, če se ne motim, ves projekt za uravnavo vipavskih voda, izgovoril si je pa deželni odbor baje v tej pogodbi, da se profesor Hrasky, če bi se pri obhodu naše kake pomanjkljivosti, obveže, projekt na svoje troške popraviti in popolniti. Bila je torej čisto jasno začrtana pot, katero sta imela hoditi deželni odbor in cesarska vlada, da se čimpreje do cilja pride, in ta pot ni bila druga, kakor pozvati profesor Hraskega, da projekt popolni, in če neče, bila je tukaj obvezna pogodba, na podlagi katere naj bi se ga bilo prisililo, četudi s tožbo, da izpolni svojo obveznost. Vprašanje pa je seveda, in tega prepričanja sta bila najbrž deželni odbor in cesarska vlada, da nimata takega temelja in pravice, nastopiti s tožbo, in pridržala sta profesor Hraskemu zadnji del honorarja v znesku 1700 K, češ, da ni naredil popolnega načrta.

No, po mojem mnenju je čisto umevno, da profesor Hrasky, če je njegovo stališče pravo, rajši sploh pusti zadnji del honorarja, kakor pa da bi zaradi popolnitve tega ogromnega projekta, ki je stal 3500 gld., za naravnost beraških 1700 K prišel s svojim osebjem še enkrat iz Prage v Vipavo da izvrši tam nove poizvedbe in nova merjenja. (Poslanec Arko Franc: — Abgeordneter Arko Franz: „Zoper svoje prepričanje!“)

V to se torej profesor Hrasky ni podal, temveč on se sklicuje na izvedence in izvedensko mnenje deželnega stavbnega urada, deželni odbor pa in vlada, ne vem, kaj mislita, ampak vsiljuje se mi mnenje, da jim je to jako prav, kajti iz poročila deželnega odbora je razvidno, da se jima nič ne mudi. Iz poročila deželnega odbora za leto 1903. namreč ponesnemam sledeče, da je profesor Hrasky prosil, da bi se mu izplačal zadnji del honorarja, ali poljedelsko ministerstvo in deželni odbor sta si dopisovala in končno sta prišla v lepi slogi in edinosti do zaključka, da se skrijeta za grm in nič ne plačata; ni jima pa padlo na um, da se tu ne gre za lupino, marveč za uravnavo vipavskih voda, za katero se je toliko tisočakov že izdalo samo za projekte, torej za zadevo, ki je veliko bolj važna, kakor lupina. Leta 1903. najdem v letnem poročilu deželnega odbora kratko naznanilo, da se je profesor Hraskemu pisalo, naj bi načrt popolnil, v poročilu, katero se nam je predložilo za letošnje zasedanje, pa že ni duha ne sluha več o uravnavi vipavskih voda, tako da se sliši tisto poročilo v mariginalni številki 14. deželno-odborovega letnega poročila za 1903. kakor nekaka pogrebna pesem o zadevi uravnave vipavskih voda. Le iz zasebnih informacij mi je še znano, da je leta 1904., torej 4^{1/2} leta po izvršitvi projekta, našel deželni odbor pogum, vrniti profesor Hraskemu načrte v popolnitev in od tedaj je pa že zopet preteklo dobro leto.

V zadnjem času, ob pričetku letošnjega zasedanja sem se zanimal za stvar in v svoje začudenje

vidim, da je sedaj še celo iz poročil deželnega odbora izginila, najbrž zaradi tega, ker se je bil profesor Hrasky opozoril, da naj bi vendar milostno načrte popravil, če ne, se ga bo čez 5^{1/2} let tožilo. (Poslanec dr. Ferjančič: — Abgeordneter Dr. Ferjančič: „Čujte!“) Gospoda moja, jaz ne govorim skozi okno, jaz sploh ne poznam hlepenja po popularnosti, temmanj danes, ko se nekako ločim iz političnega življenja slovenskega. Smatram pa kot svojo dolžnost kot poslanec, da v svojem in v imenu svojih volilcev ožigosam to naravnost škandalozno postopanje, katero mi vsiljuje misel, da se morda ne gre samo za nemarnost in nerazsodnost glede potrebščin vipavske doline in naravnost za lenobo, ampak bržkone še za nekaj drugega, da je namreč tako deželnemu odboru kakor tudi cesarski vladi veliko na tem ležeče, da se celi načrt pokoplje in da je to ves vzrok, da se zadeva tako zavlačuje. Jaz ne stavim nobenega predloga, niti ne, da bi se graja izrekla deželnemu odboru, ker mislim, da so si gospodje poslanci o tem početju itak že napravili svojo lastno sodbo. Ponavljam pa v svojem in imenu svojih volilcev, da proti takemu naravnost škandaloznemu in infamnemu početju najsvečanejše protestiram.

Deželni glavar:

Jaz moram to, da se je deželnemu odboru in vladi očitalo postopanje v tej zadevi z besedami „škandalozno“ in „infamno“, z vso odločnostjo zavračati in moram gospoda govornika zaradi teh izrazov poklicati k redu. Kdor objektivno sodi, mora priznavati, da deželni odbor vestno vrši svoje dolžnosti, izraze „škandalozno“ in „infamno“ pa moram odločno zavračati.

K besedi se je oglasil gospod poslanec Povše.

Poslanec Povše:

Visoka zbornica! Jaz ne bom v tisti ton zašel, katerega poslužiti se je umestno zdelo častitemu gospodu predgovorniku. V opravičenje svoje kot referent v deželnem odboru le sledeče navajam. Jaz sam sem, in to lahko dokažem, nebroj potov imel v ministerstvo, da sem prvič izposloval, da so od profesorja Hraskega izdelani projekt v roko vzeli v presojo, in ravnotako lahko dokažem, da sem kot državni poslanec, čeravno me kot takega ni vezala v to dolžnost, ker nisem poslanec Vipavske pokrajine, dostikrat šel k svetniku Marcusu in ga prosil, da naj za Božjo voljo, če nima prepričanja, da so načrti izvedljivi, izvrši komisijonelni ogled (Poslanec dr. Šusteršič: — Abgeordneter Dr. Šusteršič: „Čujte!“), in zastavil sem besede: Čuvajte, da se ne bo zopet zgodilo s tem projektom, kakor se je že zgodilo, da je bil projekt pred 15 leti izdelan, in ko je došlo tehnično osobje, je prišlo do prepričanja, da ni več raben, in zato sem ga svaril, naj ne prevzame te odgovornosti in, to menim, da je dokaz, da sem storil v tej zadevi, kar je bilo v moji moči. Istotako kličem gospode tovariše iz deželnega odbora in gospoda deželnega glavarja za priče, da sem vedno stavil predlog, da naj se prevzame tisti znesek na

deželni zaklad, ki ga je ministerstvo zadržavalo. Ampak ministerstvo je vsakokrat odločno vsako izplačevanje odklonilo. Priznati mora vsakdo, da sem vedno na vse strani vestno vršil svoj posel in da me nikoli ni vodila kaka strast ali politična misel. Vsaj je faktum, da se je tudi v mestih izvršil marsikateri velik vodovodni projekt, ampak nikdar nisem bil pristransk in po moči sem vselej delo požuril.

Istotako pa moram nadalje navajati, da je profesor Hrasky sam kriv, da se ni hotel podati in da se ni hotel z ministerstvom dogovoriti. Istina pa je — in gospod poslanec Božič naj se potrudi v moj birô in se bo iz aktov prepričal —, da sem jaz stavil predlog, naj se to ugovarjanje ministerstva glede izplačila dotičnega ostanka prevzame na naša ramena. Pisalo pa se je Hraskemu, ali pol-drugo leto on še odgovora ni dal, in to mož, ki je služil deželi Kranjski in se ima njej zahvaliti za svojo karijero. Zato torej z vso odločnostjo odklanjam očitanga gospoda predgovornika. Slišal pa sem na Dunaju tudi: Za ta projekt, ki bo toliko stal, se ne ogrevamo. Torej deželnemu odboru pa se nikakor ne more očitati, da bi bil vedoma zadevo v kateremkoli oziru zanemarjal. En faktum pa navajam, da smo odsloveli 4 tehnike zaradi pomanjkanja sredstev, in pri tako zmanjšanem osebju ni misliti, da bi deželni stavbni urad mogel izvršiti tako veliko delo. Bil pa sem jaz, ki je stavil ta predlog, da naj deželni stavbni urad popolni načrte. Zaradi pomanjkanja tehnikov je veliki projekt za uravnavo Bistrice bil izvršen od državnega stavbnega urada, ne od deželnega. Prosil bi torej, da bi se taka neosnovana in neopravičena očitanga proti deželnemu odboru oziroma proti meni ne rabila.

Deželni glavar:

Gospod poslanec dr. Žitnik ima besedo.

Poslanec dr. Žitnik:

Visoka zbornica! Jaz pač nimam nobenega povoda, zagovarjati ali hvaliti postopanje deželnega odbora v obče, kar se tiče vprašanja uravnave vipavskih voda, in ravnotako nimam povoda, govoriti skozi okno. Razumem sicer popolnoma vznemirjenje častitega gospoda tovariša Božiča, ker se ta zadeva že toliko časa vleče. Reči pa moram, ker sem o tem neštevilnokrat posredoval pri ministerstvu in pri deželnem odboru in se prepričal, da v tem oziru častitega gospoda tovariša Povšeta, kot referenta v deželnokulturnih zadevah, ne zadene nobena, niti najmanjša krivda. On je živa priča za to, kolikokrat sem bil pri njem glede te zadeve in zaradi drugih stvari. Bil sem tudi v Pragi in slučajno sem prišel skupaj z gospodom Hraskim in mu rekel, da naj vendar načrt popravi. Kaj je odgovoril, ne vem več, pač pa vem, da istotako, kakor uravnava vipavskih voda, leži na primer zadeva vodovoda za Suho Krajino; in ravno tako še mnoga druga nujna vodovodna dela niso rešena in se vlečejo že leta in leta. Jaz toraj samo konstatujem v obrambo tovariša Povšeta nasproti očitangu, kakor da bi on

morda nalašč zavlačeval uravnavo vipavskih voda. On je vedno storil vse, kar je bilo v njegovi moči, da se te zadeve pospešijo, ampak vzrok, da gre stvar tako počasno naprej, je pred vsem pomanjkanje tehničnih moči, premajhno število osebja pri deželnem stavbnem uradu. Koliko časa se že vleče zadeva glede dobave vode za Suho Krajino, glede uravnave Pivke in glede mnogih vodovodov na Dolenjskem, na Notranjskem. Stavbni urad s tistimi tremi ali štirimi močmi ni mogel in ne more zadoščati vsem zahtevam. Tolažim se pa s tem in tudi častiti gospod tovariš Božič naj se s tem potolaži, da bo deželni odbor sedaj, ko dobi primeren kredit, pomnožil svoje tehnično osebje, in potem pa naj, in to prosim in želim, ne spusti iz oči uravnave vipavskih voda (Poslanec Povše: — Abgeordneter Povše: „Vsaj sem tudi jaz utemeljeval, da je to eden prvih projektov!“), preskrbljenja Suhe Krajine z vodo in vseh drugih tako silno nujnih vodovodnih vprašanj na Dolenjskem in Notranjskem. Naj vse stori, kar je v njegovi moči, da se bodo te zadeve čimpreje rešile in da se bo čimpreje ustreglo najgorečejšim željam ljudstva. (Poslanec Arko Franc: — Abgeordneter Arko Franz: „Naj se vsaj dožene, kdo ima prav — Markus ali Hrasky!“)

Deželni glavar:

Gospod deželni predsednik ima besedo.

C. kr. deželni predsednik Schwarz:

Visoka zbornica! Ako sem dobro razumel gospoda poslanca Božiča, je on predbacival vladi, da namenoma zavlačeva zadevo uravnave vipavskih voda.

Za-me je težko odgovoriti na ta napad, ker ne poznam spisov, vendar pa moram že sedaj izrečno oporekati temu povdarjenju, ker po mojem prepričanju je absolutno izključeno, da se kaj takega od strani vlade zgodi, namreč da vlada namenoma zavlačeva tako važno stvar.

Povdarjam končno, da se bom informiral v zadevi, in kar je v moji moči, bom storil, da se bo ta stvar poravnala dobro in tudi kmalu (Klici v središču in na levi: — Rufe im Zentrum und links: „Dobro, dobro!“)

Deželni glavar:

Želi še kdo besede?

Gospod poslanec Hribar ima besedo.

Poslanec Hribar:

Gospoda moja! Umevam razburjenost častitega gospoda tovariša Božiča in umevam, da mu je pri tem predmetu, ko se gre za tako važno stvar, ušlo par neparlamentarnih izrazov; vendar pa je ta razburjenost popolnoma opravičena s stališča poslanca vipavske doline. Zato je le z veseljem pozdraviti izjavi gospoda predgovornika Povšeta in častitega gospoda deželnega predsednika, iz katerih je sklepati, da se bo zadeva glede uravnave vipavskih voda pri

deželnem odboru in pri državni vladi skušala tako rešiti, da bo stvar kar najprej mogoče izvršena.

Ali jaz sem se oglasil k besedi zaradi neke druge stvari. Mislim, da se je veliko zamudilo s tem, ker je deželni odbor nekako malenkostno postopal nasproti profesorju Hraskemu in mu, kakor sem iz debate izprevidel, zadržal 1700 K od njegovega zaslužnega honorarja v ta namen, da bi prvotni svoj načrt popolnil in pre naredil. Gospoda moja, tako veliko delo, kakor bi bila popolna pre naredba načrta, se za 1700 K ne da izvršiti in moje prepričanje je, da je profesor Hrasky tistih 1700 K gotovo zaslužil že z izdelavo prvotnega projekta, in da mu jih je deželni odbor imel izplačati brez vsakih pomislekov. Veseli me, da je častiti gospod referent v deželnem odboru sam prišel do tega prepričanja in da je predlagal v deželnem odboru, da naj se mu ta znesek izplača. Tembolj je obžalovati, da deželni odbor tega ni storil in da je tako ozlovoljil tega znamenitega hidrotehnika. Profesor Hrasky se tukaj ne more sam braniti. Zato si štejem v dolžnost, da ga jaz jemljem v zaščito kot prijatelj njegov in kot mož, ki visoko ceni njegove zmožnosti. Gospod poslanec Povše je dejal, da se ima Hrasky deželi Kranjski zahvaliti za svojo karijero (Poslanec Povše: — Abgeordneter Povše: „Veliko!“). To je velika napaka. Hrasky se ima za to, kar je — in on je mož svetovnega slovesa v svojej stroki — zahvaliti svojim izrednim zmožnostim, svojemu talentu, in če je slučajno on, predno je bil poklican kot profesor na češko politehniko v Pragi, bil v službi dežele Kranjske, je to bilo edino le na korist deželi, kajti faktum je, da so njegovi projekti (Poslanec dr. Šustersič: — Abgeordneter Dr. Šustersič: „Dragi!“) znamenita dela.

Vsaka dobra stvar je draga, gospod tovariš dr. Šustersič, to je čisto naravno, in jaz ne vem, če bodete, ko bode treba iti na izvršitev vseh teh velikih del, za katere danes glasujemo, tako srečni, da dobite jednako izvrstne pa cenejše moči.

Ker se pa gre ravno za obširno pooblastilo deželnemu odboru in bo deželni odbor sedaj imel veliko denarja na razpolago, bi mu bilo svetovati, če kaj svéta potrebuje — toda menda ga častiti gospodje ne potrebujejo, ker so sami dosti pametni — (Veselost. — Heiterkeit.), recimo tedaj — bi bilo samo želiti, da bi deželni odbor tudi za uravnavo vipavskih voda vse storil, da se stvar vendar že jedenkrat končno izvrši, in tudi res izplača Hraskemu tistih 1700 K, ker je moje prepričanje, da se bo ravno glede uravnave vipavskih voda njega kot veščaka in njegov strokovni personal morda še zelo potrebovalo. Deželni odbor ima velika dela pred seboj, osuševanje barja, razne vodovode itd., torej mu bode treba iskati si tehniških moči, profesor Hrasky pa že ima celo tehnično pisarno in izvežbano osebje, in veliko vprašanje je, ali ne bo deželni odbor še prišel v položaj, da se mu bode do njega obrniti.

Jaz bi torej željo izrekel, da se diferenca, katera obstoji med njim in deželnim odborom in katere poravnaje je častiti gospod tovariš Povše sam priporočal, kakor hitro mogoče poravna. Visoka vlada

pa se bode morebiti glede honorarja — vsaj to sklepam iz besed častitega gospoda deželnega predsednika — tudi še postavila na drugo stališče.

Deželni glavar:

Želi še kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne ima besedo gospod poročevalec.

Abgeordneter Graf Margheri:

Hoher Landtag! Die Debatte hat uns gezeigt, daß sich der Antrag, welchen der Finanzausschuß gestellt hat, allgemeiner Sympathien erfreut und es wurde auch in sachlicher Beziehung nichts gegen den Antrag vorgebracht. Ich möchte daher mich auch lediglich darauf beschränken, zu betonen, daß der Finanzausschuß in seiner Sitzung am 10. d. M. auch die Frage betreffend die Beistellung des technischen Personales erörtert hat, und es wurde damals auch der Meinung Ausdruck gegeben, daß mit der Ermächtigung an den Landesauschuß, welche im vorliegenden Antrage enthalten ist, der Landesauschuß auch in die Lage versetzt wird, nicht nur die Geldmittel zu beschaffen, sondern Alles, was zur Beschleunigung der Arbeit erforderlich ist, zu veranlassen; dazu gehört auch die Beschaffung eines geeigneten technischen Personals.

Die heutigen Ausführungen über verschiedene Wasserbauten, insbesondere aber die Debatte über das Wippacher Gewässer zeigt, wie notwendig dies ist. Nachdem aber alle diese Anträge nicht im Widerspruche stehen mit dem vorgelegten Antrage und insbesondere, da auch der Antrag des Herrn Direktor Povše damit übereinstimmt, so habe ich weiters nicht in sachlicher Beziehung beizufügen.

Deželni glavar:

Bomo torej glasovali.

(Pozvoni. — Daß Glockenzeichen gebend.)

Prosim gospode poslance, da zasedejo svoje prostore.

Gospoda poročevalca prosim, da izvoli še enkrat prečitati predlog finančnega odseka.

Berichterstatter Graf Margheri:

Der Antrag des Finanzausschusses lautet

(bere: — liest:)

„Der hohe Landtag wolle beschließen:

Der Landesauschuß wird ermächtigt, für Wasserleitungen, für welche die Projekte ausgearbeitet und vom Ministerium genehmigt vorliegen, sowie für alle Wasserregulierungsangelegenheiten, für welche ebenso alle Vorarbeiten beendet und die Bedeckung gesichert ist, Landesbeiträge zu diesen Projekten und deren Ausführung ohne weitere besondere Genehmigung des Landtages zuzusichern und diese Beiträge auch nach erfolgter Ausführung der Anlagen auszuführen, stets jedoch unter der Bedingung, daß der Staatsbeitrag und jener der Interessenten vollkommen gesichert ist.

Zu diesem Behufe ist der Landesauschuß ermächtigt, den Meliorationsfond der mit dem Landesgesetz vom 4. September 1900, L. G. Bl. Nr. 20, gegründet wurde, zu verwenden und kann der Landesauschuß speziell die in § 3 des zitierten Gesetzes beschlossenen Anlehen zu diesem Zwecke nach Bedarf realisieren.

Visoki deželni zbor izvoli skleniti:

Deželni odbor se pooblašča, da sme za vodovode, za katere so načrti že izdelani in od ministerstva odobreni, kakor tudi za vse uravnave voda, za katere so istotako vse predpriprave dognane, brez prejšnjega posebnega dovoljenja deželnega zbora deželni prispevek k tem napravam obljubiti in po izvršitvi naprave tudi izplačati, vse to pa le pod pogojem, da je prispevek države in interesentov popolnoma zagotovljen.

V ta namen sme deželni odbor uporabljati zaklad, ki je bil ustanovljen z zakonom z dne 4. septembra 1900, dež. zak. št. 20, in sme osobito v § 3. tega zakona sklenjeno posojilo v to svrhu po potrebi realizovati.«

Deželni glavar:

Gospodje poslanci, ki pritrjujejo ravnokar prečitanemu predlogu, izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Sprejeto.

Sedaj pride še dodatni predlog gospoda poslanca Povšeta, ki se glasi (bere — liest):

„Deželni odbor se pooblašča v omogočenje rednega nadzorovanja in nagle izvršbe vseh teh projektov za oskrbovanje vasi z zdravo vodo, kakor tudi onih za uravnavo raznih voda, pomnožiti tehniško osebje pri deželnem stavbnem uradu, kakor tudi pri deželnem knjigovodstvu.

Dotično pomnoženo osebje ima se plačati iz melioracijskega zaklada.“

Gospodje poslanci, ki pritrjujejo temu dodatnemu predlogu, izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Sprejeto in s tem je rešena ta točka dnevnega

Na vrsto pride točka:

5. Volitev deželnega odbornika iz kurije velikega posestva, eventualno njegovega namestnika.

5. Wahl eines Landesauschußmitgliedes aus der Kurie des Großgrundbesitzes.

Landeshauptmann:

Ich bitte die Herren Abgeordneten des Großgrundbesitzes die Wahl des Landesauschußmitgliedes vorzunehmen.

(Po kratkem prestanku. — Nach einer kurzen Pause.)

Ich bitte, die Stimmzettel abzugeben.

(Zgodi se. — Geschichte. — Po kratkem prestanku. — Nach einer kurzen Pause.)

Oddanih je bilo 8 glasovnic. Od teh se jih 7 glasi na gospoda poslanca grofa Barbo-ta in eden listek je bil prazen oddan.

Izvoljen je torej gospod poslanec grof Barbo.

Es wurden 8 Stimmzettel abgegeben, wovon 7 auf den Herrn Abgeordneten Grafen Barbo lauten, während ein Stimmzettel leer abgegeben wurde.

Ich frage den Herrn Abgeordneten Grafen Barbo, ob er die auf ihn gefallene Wahl annimmt.

Abgeordneter Graf Barbo:

Ich nehme die Wahl an.

Landeshauptmann:

Nachdem der Herr Abgeordnete Graf Barbo, welcher bisher Landesauschuß-Stellvertreter war, zum Landesauschußmitglied gewählt wurde, erscheint es notwendig, an seiner Stelle einen Stellvertreter zu wählen.

Ich bitte also, die Stimmzettel für die Wahl eines Stellvertreters abzugeben.

(Zgodi se. — Geschichte. — Po kratkem prestanku. — Nach einer kurzen Pause.)

Oddanih je bilo 8 glasovnic, od katerih se 7 glasi na gospoda poslanca barona Apfaltrerja, dočim je eden listek bil prazen oddan.

Es wurden 8 Stimmzettel abgegeben, von welchen 7 auf den Herrn Abgeordneten Baron Apfaltrer lauten, während ein Zettel leer abgegeben wurde.

Ich frage demnach den Herrn Abgeordneten Baron Apfaltrer, ob er die auf ihn gefallene Wahl annimmt?

Abgeordneter Freiherr von Apfaltrer:

Ich nehme die Wahl an.

Landeshauptmann:

Der Herr Abgeordnete Baron Apfaltrer ist somit als Stellvertreter gewählt.

Sedaj pride na vrsto točka:

6. Priloga 26. Poročilo deželnega odbora o tem, da voli deželni zbor 4 člane in 4 namestnike v pridobninsko deželno komisijo za Kranjsko, potem 8 članov in 8 namestnikov v prizivno komisijo gledé osebné dohodnine za Kranjsko.

6. Beilage 26. Bericht des Landesauschusses, betreffend die vom Landtage vorzunehmende Wahl von 4 Mitgliedern und 4 Stellvertretern in die Erwerbsteuer-Landeskommission für Krain, dann von 8 Mitgliedern und 8 Stellvertretern in die Personaleinkommensteuer-Verwaltungskommission für Krain.

Deželni glavar:

V to svrhu, da se gospodje poslanci dogovore glede teh volitev, prekinem sejo za toliko časa, da bo mogoče te volitve izvršiti.

(Seja prestane ob 12. uri 25 minut popoldne in se nadaljuje ob 1 uri popoldne. — Die Sitzung wird um 12 Uhr 25 Minuten Nachmittags unterbrochen und um 1 Uhr Nachmittags wieder aufgenommen.)

Deželni glavar:

(Pozvoni. — Daß Glockenzeichen gebend.)

Prosim gospode poslance oddati listke za člane pridobninske deželne komisije.

Ich bitte die Stimmzettel abzugeben für die Erwerbsteuer-Landeskommission und zwar zuerst für die Mitglieder.

(Zgodi se. — Geschieht.)

Prosim sedaj oddati listke za namestnike za pridobninsko deželno komisijo.

Jetzt bitte ich die Stimmzettel abzugeben für die Stellvertreter in der Erwerbsteuer-Landeskommission.

(Zgodi se. — Geschieht.)

Sedaj pridejo volitve za prizivno komisijo za osobno dohodnino.

Jetzt kommt die Wahl für die Personaleinkommensteuer-Berufungskommission.

Voliti je po skupinah.

Ich bitte die Herren vom Großgrundbesitz die Stimmzettel für die Mitglieder der Personaleinkommensteuer-Berufungskommission abzugeben.

(Zgodi se. — Geschieht.)

Jetzt bitte ich die Stimmzettel für die Ersatzmänner abzugeben.

(Zgodi se. — Geschieht.)

Prosim gospode poslance iz skupine mest in trgov, da izvolijo oddati listke in sicer najprej za člane in potem za namestnike. (Klici: — Rufe: „Oboje naenkrat!“)

Prosim naj pa gospodje zapišejo člane in potem namestnike na en list.

Prosim oddati listke.

(Zgodi se. — Geschieht.)

Prosim sedaj gospode poslance iz kurije kmetških občin, da oddajo listke za prizivno komisijo glede osebne dohodnine in sicer za člane in namestnike ob enem.

(Zgodi se. — Geschieht.)

Prosim sedaj še na enem listku zapisati članove in namestnike iz cele zbornice.

Prosim oddati listke.

Ich bitte, die Stimmzettel für die Mitglieder und Ersatzmänner aus dem ganzen Landtage abzugeben.

(Zgodi se. — Geschieht.)

Sedaj bom prosil, da prevzameta skrutinij in sicer za deželno pridobninsko komisijo gospoda poslanca baron Wurzbach in Pogačnik.

(Zgodi se. — Geschieht.)

Für die Personaleinkommensteuer-Berufungskommission bitte ich das Skrutinium zu übernehmen den Herrn Abgeordneten Baron Apfaltrer in gospoda poslanca župana Hribarja.

(Zgodi se. — Geschieht.)

Prekinem sejo za toliko časa, da se izvrši skrutinij.

(Po prestanku: — Nach einer Pause:)

Deželni glavar:

(Pozvoni. — Daß Glockenzeichen gebend.)

Prosim naznaniti izid volitve v deželno pridobninsko komisijo.

Poslanec Pogačnik:

Za volitev članov v deželno pridobninsko komisijo je bilo oddanih 14 glasovnic in so z vsemi glasovi izvoljeni gospodje: Leo Souvan, Avgust Dreise, dr. Majaron in Anton Belec.

Za volitev namestnikov je bilo oddanih 16 glasov ter so z vsemi glasovi izvoljeni gospodje: Andrej Gassner, Franc Omersa, Leopold Fürsager in Karol Rozman.

Deželni glavar:

Ti gospodje so torej izvoljeni.

Ich bitte jetzt das Resultat der Wahl für die Personaleinkommensteuer-Berufungskommission mitzuteilen und zwar zunächst aus der Kurie des Großgrundbesitzes.

Abgeordneter Freiherr von Apfaltrer:

Für die Personaleinkommensteuer-Berufungskommission wurden 8 Stimmzettel abgegeben und lauten sämtliche auf die Herren Leopold Baron Stechtenberg und Dr. Max Edler von Wurzbach als Mitglieder und Rudolf Graf Margheri und Anton Baron Codelli als Ersatzmänner.

Deželni glavar:

Sedaj prosim še naznaniti izid volitev iz ostalih skupin.

Poslanec Hribar:

V isto komisijo so bili izvoljeni iz kurije mest in trgov in trgovske in obrtne zbornice, kjer je bilo oddanih 5 glasovnic, soglasno in sicer gospoda dr. Ivan Tavčar in dr. Triller kot člana in gospoda Josip Lenarčič in Josip Lenče kot namestnika.

Iz kurije kmetških občin je bilo oddanih 10 glasov ter sta bila članovoma izvoljena gospod Franc Povše z 9 in gospod Andrej Kalan z 10 glasovi, za namestnika pa vsak z 10 glasovi gospoda Andrej Mejač in Franc Jaklič.

Iz cele zbornice pa, kjer je bilo oddanih 20 glasovnic, sta bila kot člana izvoljena vsak z 19 glasovi gospoda Oton pl. Detela in Peter Grasselli, za

namestnika pa istotako z 19 glasovi gospoda Franc Košak in Karol Luckmann.

Po en glas so dobili gospodje Povše, Kalan, Mejač in Jaklič.

Deželni glavar:

Ti gospodje so torej izvoljeni.

Došel je meni nujni predlog gospoda poslanca Povšeta in tovarišev.

Prosim gospoda zapisnikarja, da ga izvoli prečitati.

Tajnik Uršič:

„Nujni predlog
poslanca Povšeta in tovarišev.

Visoki deželni zbor skleni:

Deželni odbor se pooblašča, da se udeležuje zakupnih dražb užitninskega davka na Kranjskem kot ponudnik imenom dežele Kranjske, dokler se to pooblastilo ne razveljavi.

V Ljubljani, dné 14. novembra 1905.

Povše. Mih. Arko. Fr. Demšar. And. Mejač. Pfeifer.
Jaklič. dr. Krek. dr. Schweitzer. Drobnič. Pogačnik.
Jos. Dular. dr. Žitnik. Fr. Košak. dr. Šusteršič.“

Deželni glavar:

Gospod poslanec Povše ima besedo.

Poslanec Povše:

Visoka zbornica bo sama uvaževala, da spada utemeljevanje tega predloga pač v tajno sejo, katero s tem predlagam, in prosim visoko zbornico, da temu predlogu pritrdi.

Deželni glavar:

Predlog je, da se utemeljevanje vrši v tajni seji. Gospodje poslanci, ki se strinjajo s tem predlogom, izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Sprejeto.

Torej se bo sedaj vršila tajna seja in prosim gospode poslušalce, da ostavijo galerijo.

(Javna seja prestane ob 1. uri 30 minut popoldne ter se nadaljuje ob 2. uri 15 minut. — Die öffentliche Sitzung wird um 1 Uhr 30 Minuten unterbrochen und um 2 Uhr 15 Minuten wieder aufgenommen.)

Deželni glavar:

(Pozvoni. — Das Glockenzeichen gebend.)

Otvarjam zopet javno sejo.

Prosim gospoda zapisnikarja, da prečita sklepe tajne seje.

Tajnik Uršič:

(bere: — liest:)

„Deželni odbor se pooblašča, da se udeležuje zakupnih dražb užitninskega davka na Kranjskem

kot ponudnik imenom dežele Kranjske, dokler se to pooblastilo ne razveljavi.

Deželnemu odboru se naroča, da stopi z finančnim ministerstvom v pogajanje, da isto prepusti deželi Kranjski užitninski davek proti dogovorjeni svoti za dobo vsaj prihodnjih deset let.

Deželni zbor naknadno odobruje, da je deželni odbor tudi v poslednjih letih, ko ni imel dovoljenja deželnega zbora za zakup pobiranja državne užitnine, jemal v zakup to pobiranje.“

Deželni glavar:

Na vrsto pride sedaj točka:

7. Priloga 56. Poročilo deželnega odbora o prednostni zastavni pravici za vodovodno naklado stolnega mesta Ljubljane.

7. Beilage 56. Bericht des Landesauschusses, betreffend das Vorzugspfandrecht der Wasserleitungs-Anlage für die Landeshauptstadt Laibach.

(Se izroči upravnemu odseku. — Wird dem Verwaltungsausschusse zugewiesen.)

8. Priloga 58. Poročilo deželnega odbora o uvrstitvi okrajne ceste Metlika-Črnomelj med deželne ceste z dotičnim načrtom zakona.

8. Beilage 58. Bericht des Landesauschusses, betreffend die Einreihung der Bezirksstraße Möttling-Tschernembl unter die Landesstraßen unter Anschluß des betreffenden Gesetzentwurfes.

(Se izroči upravnemu odseku. — Wird dem Verwaltungsausschusse zugewiesen.)

Točki:

9. Priloga 55. Poročilo finančnega odseka o nujnem predlogu zaradi zgradbe železnice Trebnje-Mokronog-St. Janž (k prilogi 43).

9. Beilage 55. Bericht des Finanzausschusses, über den Dringlichkeitsantrag, betreffend die Erbauung der Eisenbahn Treffen-Massenfuh-Johannistal (zur Beilage 43).

in

10. Priloga 57. Poročilo finančnega odseka o načrtu zakona za izvršitev del potrebnih ob Ljubljani in

Gruberjevem kanalu za osušitev Ljubljanskega barja.

10. Beilage 57. Bericht des Finanzausschusses über den Gesetzentwurf, betreffend die Durchführung der für die Entwässerung des Laibacher Moores erforderlichen Arbeiten am Laibachflusse und am Gruberischen Kanale.

odpadeta, ker prilogi 55. in 57. nista bili pravočasno razdeljeni.

Na dnevni red prihodnje seje pridejo sledeče točke:

(Glej dnevni red prihodnje seje. — Siehe Tagesordnung der nächsten Sitzung.)

Naznanjam, da ima šolski odsek sejo danes popoldne ob 6. uri.

Finančni odsek ima sejo danes ob 1/2 7. uri zvečer, razun tega pa v ponedeljek dne 20. novembra popoldne ob 5. uri.

Upravni odsek ima sejo v ponedeljek ob 3. uri popoldne in ustavni odsek tudi v ponedeljek dne 20. novembra ob 7. uri zvečer.

Prihodnja seja bo v torek dne 21. t. m. ob 10. uri dopoldne.

Skleпам sejo.

Konec seje ob 2. uri 20 minut popoldne. — Schluß der Sitzung um 2 Uhr 20 Minuten Nachmittags.